

Handläggare
Anna Forsström
Maj-Stina Samuelsson

Till
Socialnämnden
2016-04-19

Kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till Rinkeby-Kistas stadsdelsnämnd

Gillis Hammar
Förvaltningsdirektör

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska kvaliteten och rättssäkerheten i individ- och familjeomsorgens verksamheter ur ett brukarperspektiv. Hösten 2014 påbörjades granskning av myndighetsutövningen inom stadsdelsförvaltningarnas missbruksvård för vuxna. I bilagd rapport redovisas resultatet från kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Rinkeby-Kistas stadsdelsförvaltning.

Bakgrund

Stockholm stads socialtjänstinspektörer har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ- och familjeomsorgen med avseende på kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Socialtjänstinspektörernas verksamhetsinriktning och mål är att ”stadens insatser inom individ och familjeomsorgen ska vara av god och jämn kvalitet, den enskilde ska få likvärdig bedömning oavsett var i staden ärendet behandlas”.

Denna rapport beskriver granskningen av myndighetsutövning vad gäller missbruksvård för vuxna vid Rinkeby-Kistas stadsdelsförvaltning. Granskningen har genomförts från januari till mars 2016. Granskningsarbetet har planerats och resultat stämts av utifrån en granskningsmodell¹. Modellen bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet.

Granskningsarbetet inleddes med informationsmöten med ledning och personalgrupp. Information samlades in om stadsdelsförvaltningens organisation och verksamhet. Därefter genomfördes granskning av förhandsbedömningen av ett slumpmässigt urval av anmälningar och ansökningar som ledde till ställningstagandet/ beslutet att inte inleda utredning. Granskning genomfördes också av ett antal utredningar som avslutats. Deltagande i ärendediskussioner ingick också i granskningen. Socialsekreterare fick besvara en enkät och deltog i en fokusgrupp. Möte hölls med ledningen om verksamhetens kvalitetsarbete. Det insamlade materialet har sammanställts, analyserats och återkopplats till verksamheten.

Ärendet

Granskning av missbruksvård för vuxna vid Rinkeby- Kista stadsdelsförvaltning

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har ca 48 828 invånare.

Rinkeby-Kistamottagningen erbjuder utredning och behandling för personer från 18 år som har missbruksproblem. Mottagningen är samlokaliserad med landstingets beroendevård. Socialtjänstdelens personal består av 22 personer vilka är uppdelade i en utredande och behandlande del. Den utredande delen består av åtta utredande socialsekreterare som alla är socionomer med vidareutbildning inom missbruksområdet. Arbetet leds av en enhetschef och två biträdande enhetschefer och det finns en stab bestående av två administrativa assistenter samt en receptionist.

---

¹ Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2010. Granskningsmodell

Varje heltidsanställd utredande socialsekreterare ansvarar för cirka 18-25 ärenden, vilket inkluderar förhandsbedömningar, utrednings-, insats- och uppföljningsärenden.

Socialtjänstinspektörernas sammanfattande synpunkter

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning har ett övergripande ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet enligt Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter SOSFS 2011:9.

Rinkeby-Kistamottagningen är organiserad på ett effektivt sätt i olika team som tillvaratar klienternas specifika behov. I klientgruppen återfinns många med missbruksproblem i kombination med låg förankring i samhället, språksvårigheter och med svåra trauman. Samlokaliseringen med beroendevården ger möjlighet till samverkan och tillgänglighet. Öppenvården erbjuder insatser med gott stöd i forskning. Det finns vid Rinkeby-Kista omfattande skriftliga samverkansrutiner som avser både interna och externa samarbetspartners vilket ger tydlighet avseende ansvarsområden.

Förhandsbedömningar får inte vara en mindre utredning där andra kontakter tas än med den saken gäller. I granskningen framkom att förhandsbedömningarna endast byggde på kontakter med den enskilde. Det förekom inte heller allvarliga anmälningar som utifrån socialtjänstinspektörernas bedömning borde ha lett till utredning. Dock framkom flera utvecklingsområden som rör rättssäkerhet och kvalitet, till exempel att handläggningstiderna överlag var för långa och att tydliga beslut och motiveringar saknades i hög grad. En mall och förtydligade rutiner skulle kunna förbättra dokumentationen och höja kvaliteten avseende innehållet.

I det granskade materialet fanns utredningar enligt 11 kap. 1 § SoL eller 7 § LVM² i 13 av 25 akter. I 11 akter fanns endast beslut i enskilt ärende, som regel med en kortfattad sammanfattning om klientens situation. En akt saknade utredningsdokumentation. Här behöver ett utvecklingsarbete ske för att säkerställa att klientens behov bedöms utifrån ett sammantaget och allsidigt underlag istället för att endast ta ställning till en specifik insats eller bedömning. I några utredningar återfanns resonemang kring risk- och skyddsfaktorer, som bidrog till tydlighet avseende klientens behov.

I de utredningar som återfanns återspeglades helhetssyn och delaktighet och det var lätt att följa bedömningarna och journalerna. Det framkom både i dokumentationen och under ärendedragningar att anhörigas situation uppmärksammades. Det förekom inga ärenden där socialtjänstinspektörerna bedömde att den enskilde inte fått tillräckligt stöd utifrån sina behov.

ASI-intervju³ bör ligga till grund för alla utredningar inom missbruksvården, eftersom den ger möjlighet till en djupare och större delaktighet för den enskilde. Eftersom ASI grund- eller uppföljningsintervju endast återfanns i 11 fall är bedömningen att ett utvecklingsarbete är nödvändigt.

Vad gäller barnperspektiv i missbruksarbetet framkommer å ena sidan att det finns ett flöde mellan barn- och ungdomsenheterna och Rinkeby-Kistamottagningen. I en förhållandevis hög grad sker informationsöverföring mellan enheterna och gemensamma första möten med familjer förekommer, vilket är mycket positivt men ställer höga krav avseende etik och rättssäkerhet. Ledningen och socialsekreterarna beskriver vidare att barnperspektiv finns i verksamheten. Samtidigt är det i en stor del av ärendena inte dokumenterat huruvida det finns barn vilket innebär en risk att barn till vuxna i missbruk inte uppmärksammas.

Av enkätsvaren framkommer att det hos socialsekreterarna vid Rinkeby-Kistamottagningen finns god erfarenhet och kunskap om missbruksvård. Det framkommer också att socialsekreterarna upplever att de i hög grad kan tillmötesgå klienternas behov av insatser vilket talar för en god tillgänglighet av de sociala tjänsterna.

Socialsekreterarna framför både i enkät och i fokusgrupp att de ökade administrationskraven går ut över det direkta klientarbetet. Hur socialsekreterare kan avlastas administration är en viktig och aktuell fråga inom myndighetsutövningen. Det är samtidigt centralt att kopplingen mellan kraven på dokumentation, rättssäkerhet och kvalitet görs tydlig eftersom detta har stöd i lagstiftningen och stor inverkan på myndighetsutövningens professionalitet.

Sammanfattningsvis bedömer socialtjänstinspektörerna att det finns ett behov av att stärka rättssäkerheten genom att utöka verksamhetsuppföljningen avseende myndighetsutövningens innehåll. För att säkerställa kvaliteten bör användningen av mallar, systematiska egenkontroller och verksamhetsuppföljning utökas.

---

³ ASI (Addiction Severity Index) är en manualbaserat utredningsinstrument.

Ett gott exempel på verksamhetsuppföljning finns i det uppföljningsformulär som skapats med grund i resultatbaserad styrning, den så kallade ”rödingen” som på aggregerad nivå bör kunna ge ett gott underlag för styrning och planering.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor och har behandlats på Socialförvaltningens förvaltningsgrupp 2016-04-13 och i funktionshinderrådet 2016-04-14.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Granskningsresultatet har återkopplats till ledningen för Rinkeby-Kistamottagningen. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport om granskning av myndighetsutövningen inom missbruksvård för vuxna vid Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning samt att rapporten överlämnas till stadsdelsnämnden.

Bilaga

1. Kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning.